

Vihreän valtuustoryhmän ja kuuden muun valtuutetun aloite Vantaa puolittaa eläinperäisten tuotteiden kulutuksen vuoteen 2030 mennessä

VD/4967/00.02.00.03/2024

PT/TE/EV/MT

Vihreä valtuustoryhmä sekä 6 muuta valtuutettua jättivät seuraavan valtuuston työjärjestyksen mukaisen valtuustoaloitteen:

”Ilmastokriisi ja luontokato ovat suurimpia uhkia ihmisten hyvinvoinnille ja ympäristölle. Vantaa on sitoutunut saavuttamaan hiilineutraaliuden vuoteen 2030 mennessä.

Yksi merkittävimmistä ilmastopäästöjen aiheuttajista on ruoantuotanto. Ilmastopäästöjen lisäksi ruoantuotannolla on vaikutuksia luontokatoon, ihmisten ja eläinten hyvinvointiin sekä Itämeren ja muiden vesistöjen rehevöitymiseen. Kaikkia näitä vaikutuksia voidaan pienentää puolittamalla eläinperäisten tuotteiden osuus kaupungin julkisissa hankinnoissa. Ensimmäisenä kaupunkina Suomessa Tampere on selvittänyt kaupungin toimintojen luontojalanjäljen. Jyväskylän yliopiston tekemän tutkimuksen mukaan suurin luontojalanjälki syntyy elintarvikehankinnoista ja tästä luontojalanjäljestä yli 60 prosenttia syntyy eläinperäisistä tuotteista. Jalanjälkeä voi pienentää vaihtamalla liha- ja maitotuotteita kasvispohjaisiin tuotteisiin.

Kasvispohjaisempi ruokavalio on parempi niin ilmastolle, eläimille, luonnolle kuin myös Itämerelle. Lisäksi kasvispainotteisempi ruokavalio edistää tutkitusti kansalaisen hyvinvointia ja terveyttä. Helsingin yliopiston tuore tutkimus osoittaa, että suomalaiset päiväkotilapset syövät yli viisi kertaa enemmän punaista lihaa kuin olisi terveydelle ja maapallon kantokyvylle hyväksi, kun vertailukohdaksi otetaan planetaarinen ruokavalio. Suomalaisista miehistä taas peräti neljä viidestä syö liikaa punaista lihaa suomalaisiin ravitsemussuosituksiin verrattuna. Korvaamalla eläinperäisiä tuotteita kotimaisilla kasviproteiinituotteilla kansanterveyden lisäksi edistetään myös kestävästä kotimaista maataloustuotantoa.

Me allekirjoittaneet valtuutetut esitämme, että Vantaa asettaa tavoitteeksi eläinperäisten tuotteiden hankintojen puolituksen vuoteen 2030 mennessä siten, että tavoitteen toteutumista myös seurataan. Näin edistetään kuntalaisten terveyttä ja ehkäistään luontokatoa, ilmastonmuutosta sekä vesistöjen rehevöitymistä ”

Kaupunginvaltuusto 17.6.2024 § 24

Päätös:

Päätettiin ottaa asia käsiteltäväksi ja lähettää valtuustoaloite kaupunginhallitukselle valmisteltavaksi.

Kaupunkistrategian ja johdon toimiala toteaa vastauksenaan seuraavaa:

Valtuustoaloite on erittäin ajankohtainen ja tavoitteiltaan kannatettava. Vantaan kaupunki on sitoutunut resurssiviisauden tiekartassa vähentämään ruuan ympäristö- ja ilmastovaikutuksia. Vantaa on myös vastikään sitoutunut tavoittelemaan luontoposiitivisuutta vuoteen 2030 mennessä.

Kasvatuksen ja oppimisen toimiala on suurin ruuan kuluttaja Vantaan kaupungilla. Kasvatuksen ja oppimisen toimialan resurssiviisauden tiekartan toimenpiteissä koulu-, päiväkot- ja oppilaitosruokailu on tärkeässä roolissa. Toimenpiteissä korostetaan osallisuutta, hiilijalanjäljen pienentämistä ja yhteiskehittämistä. Vantaan Tilapalvelut Vantti Oy ja sopimustoimittaja Palmia Oy ovat jo vuosien ajan tehneet yhteistyötä Kasvatuksen ja oppimisen toimialan sekä hankinnan palveluyksikön kanssa ruokailun ympäristövastuun ja osallistamisen edistämiseksi. Hiilijalanjälki on laskettu vuosina 2020 ja 2022, ja lasketaan taas, kunhan kansallinen, yhtenäinen laskentatapa (perustuu Luonnonvarakeskuksen aineistoihin) saadaan käyttöön. Hiilijalanjäljen pienentämistä ja muiden tavoitteiden toteutumista seurataan jatkossakin Vantaan Ympäristövahdissa. Vantti ja Palmia ovat tehneet ruokalistamuutoksia ympäristöystävällisemmän ja maistuvamman ruuan kehittämiseksi.

27. marraskuuta 2024 julkaistiin uudet kansalliset ravitsemussuositukset, jotka pohjautuvat pohjoismaisiin ravitsemussuosituksiin. Uudet ravitsemussuositukset ohjaavat entistä enemmän huomioimaan ravitsemuksen ohella myös ympäristövaikutuksia. Suositeltu punaisen lihan ja siipikarjan yhteenlaskettu määrä viikossa putoaa 500 grammasta 350 grammaan, ja palkokasveja suositellaan syömään 50-100 grammaa päivässä. Ravitsemussuositukset ovat julkiselle sektorille ruokapalveluita tuottaessa ruokalistasuunnittelun perusta. Päiväkoteihin, kouluihin ja oppilaitoksiin tuotettavan ruuan tulee olla ravitsemussuositusten mukaista. Uudet ravitsemussuositukset ohjaavat siis myös jatkossa ruokalistojen uudistamiseen ympäristövastuullisempaan suuntaan.

Valtuustoaloitteessa vaadittu eläinperäisten tuotteiden hankintojen puolittaminen on haasteellista, jos halutaan huomioida kaikissa elintarvikkeissa olevat eläinperäiset raaka-aineet. Ensinnäkään meillä ei ole tarkkaa tietoa, kuinka paljon eläinperäisiä tuotteita tällä hetkellä käytetään. Sen selvittäminen olisi erittäin vaativa ja resursseja vievä tehtävä. Helsingissä liha- ja maitotuotteiden kulutuksen puolittamista vaativa valtuustoaloite vaati valtavan työmäärän, jotta oli mahdollista laskea kaikissa tuotteissa käytetty liha ja maito (esimerkiksi pinaattiletuissa käytetyn maidon osuutta ei ole suoraan saatavissa pakkausselosteesta). Vantaalla ei tällä hetkellä ole riittävästi resursseja vastaavan laatuisten laskennan tekemiseen. Ruokailussa käytetään paljon valmisruokia ja puolivalmisteita, ja monien teollisten elintarvikkeiden osalta tuotteisiin ei ole edes merkitty eläinperäisten ainesosien määrää tai osuutta.

Tavoittelemme ruokalistan kehittämistä kasvispainotteisemmaksi uusia ravitsemussuosituksia noudattamalla ja edistämällä jo nyt asetettuja ympäristö- ja hiilijalanjälkitavoitteita. Joka päivä vapaassa otossa olevan kasvisruuan menekkiä halutaan edistää, jolloin sekaruuan menekkin odotetaan pienenevän. Kasvisruuan menekin nostamiselle voidaan asettaa myös määrällisiä tavoitteita esimerkiksi resurssiviisauden tiekartan toteutussuunnitelmassa.

Ympäristöystävällisyyden rinnalla Vantaalla on tavoitteena parantaa ruokailuun osallistumista erityisesti yläkouluissa, joissa se on valtakunnalliseen tasoon nähden heikkoa. Kouluruokailun kokonaisvaltaista kehittämistä tehdään tällä hetkellä MUMS-hankkeessa. Hankkeessa osallistumisaktiivisuutta pyritään nostamaan parantamalla ruoan ulkonäköä, tuoksua, makua ja rakennetta, mutta myös osallisuuden keinoin, yhteisellä ruokailulla sekä tekemällä ruoka- ja ympäristökasvatusta kouluissa ja päiväkodeissa. Kaikki lapset ja nuoret eivät ole tottuneet syömään kasvisruokaa. Oppilaiden osallistuminen kouluruokailuun on ensiarvoisen tärkeää, jotta kouluruokailun terveysvaikutukset voidaan saavuttaa.

Vantaalla ruokailun kehittämistyötä tehdään yhteistyössä kasvatuksen ja oppimisen toimialan, hankinnan ja palveluntuottajien kanssa. Onnistuakseen edellä mainitut tavoitteet vaativat reseptiikan kehitystä, laadukkaita raaka-aineita, toimivaa keittiöverkkoa ja laadukasta ruokakasvatusta. Lisäksi tarvitaan kaikkien osapuolien (myös lasten, nuorten ja kotien) sitoutumista yhteistyöhön näiden tavoitteiden toteuttamiseksi.

Yhteistyötä ruokailun kehittämisessä tehdään myös kansallisella tasolla, sillä myös muilla suurilla kaupungeilla on haasteita saada koulu-, päiväkotij- ja oppilaitosruokailu vastaamaan kaupunkien kestävyystavoitteita, samalla parantaen maistuvuutta ja erityisesti kouluruuan mainetta. Esimerkkinä yhteistyöstä Vantaa on järjestänyt Helsingin kanssa yhteisiä työpajoja ja seminaareja sekä markkinavuoropuhelun kestävien kasvis- ja kalaruokatuotteiden tuottajille ja ruokapalvelutuottajille. Vantaa on mukana Hankinta-Suomen ekologisen kestävyuden kehittämisryhmässä, jossa merkittävä rooli on ruuan ekologisen kestävyuden edistämässä. Yhteistyötä tehdään myös pääkaupunkiseudun hankintayksiköiden elintarvike- ja ruokapalveluhankintojen kehittämisen yhteistyöverkostoissa.

Jos lihan ja eläinperäisten tuotteiden hankinta halutaan puolittaa niin, että puhutaan vain maitotuotteista tai lihasta sellaisenaan (tai lihajalosteista, joissa lihan osuus on selvästi merkitty), laskenta olisi helpompaa toteuttaa. Valtuustoaloitteen mukaisten ruokalistamuutosten toteuttaminen vaatisi kaupunkitasoisen linjauksen.

Lisäksi tulisi talousarviossa varautua ruokalistamuutoksista ja mahdollisesti korvaavista elintarvikkeista koostuvien kustannusten kattamiseen palvelutuottajille. Mahdollinen uusi linjaus voitaisiin ottaa sitovaksi tavoitteeksi ensi valtuustokaudelle ja resurssiviisauden tiekartan toimenpiteeksi. Tällöin seuranta toteutuisi Ympäristövahdissa.

Kaupunginhallitus 16.12.2024 § 19

Kaupunginjohtajan esitys:

Päätetään

- a) antaa Vihreälle valtuustoryhmälle ja 6 muulle valtuutetulle toimialan esityksen mukainen kaupunginhallituksen vastaus ja
- b) esittää kaupunginvaltuustolle merkittäväksi kaupunginhallituksen vastaus tiedoksi.

Käsittely:

Asian käsittelyn aikana kaupunginhallituksen jäsen Eve Rämö esitti kaupunginhallituksen jäsen Ville Karisen kannattamana asian palauttamista valmisteluun.

Puheenjohtaja totesi, että asiasta joudutaan äänestämään ja teki seuraavan äänestysesityksen: he, jotka kannattava asian käsittelyn jatkamista, äänestävät jaa ja he, jotka kannattava asian palauttamista valmisteluun, äänestävät ei. Äänestysesitys hyväksyttiin.

Äänestyksessä annettiin 9 jaa-ääntä (Abdi, Haapalainen, Lundell, Niikko, Orpana, Raja-Aho, Rokkanen, Tammi, Vesa) ja 5 ei-ääntä (Rämö, Karinen, Valtanen, Tuomela, Suoniemi). Puheenjohtaja totesi asian käsittelyn jatkuvan.

Päätös:

Hyväksyttiin esitys.

Liite

- allekirjoitettu Vihreän valtuustoryhmän ja 6 muun valtuutetun aloite Vantaa puolittaa eläinperäisten tuotteiden kulutuksen vuoteen 2030 mennessä
- Äänestysraportti KH 16.12.2024 § 19

Täytäntöönpano: Lakiasiat ja päätösvalmistelu, esitys valtuustolle

Muutoksenhakuohje: 3.1. Oikaisuvaatimus- ja valituskielto

Lisätiedot:

Erityisasiantuntija Eveliina Varis, puh. 0438255458

(etunimi.sukunimi[at]vantaa.fi)